

Conferentie over de toekomst van Europa

BEKNOPT VERSLAG

**Werkgroep Digitale transformatie, voorgezeten door mw. Elina Valtonen,
nationale parlementen (Finland)/mw. Riina Sikkut, nationale parlementen (Estland)**

Donderdag 7 april 2022, 18.00 - 20.30 uur

1. Inleidende opmerkingen van de voorzitter

De voorzitter deelt mee dat dit de laatste vergadering van de werkgroep zal zijn. Tijdens deze vergadering zullen de herziene ontwerpvoorstellen worden doorgenomen waarin de feedback van de vorige vergadering is verwerkt, waaronder de schriftelijke follow-up ervan en de discussies tijdens de laatste plenaire vergadering.

2. Inleidende opmerkingen van de woordvoerder

De woordvoerder deelt mee over het geheel genomen tevreden te zijn met de ontwerpvoorstellen, die een weerspiegeling vormen van de standpunten van de burgers en de aanbevelingen. Hij wijst op enkele aanvullende opmerkingen die gemaakt zijn in verband met mensgerichte aspecten en geeft aan van mening te zijn dat de ontwerpvoorstellen in dit kader wellicht nog aanvulling behoeven.

3. Behandeling van de herziene ontwerpvoorstellen

De werkgroep bespreekt elk ontwerpvoorstel afzonderlijk (algemene doelstellingen en begeleidende specifieke maatregelen) en concentreert zich daarbij op suggesties voor aanpassingen of toevoegingen aan de tekst. Bij de herziening werd een inleiding toegevoegd waarin gewezen wordt op de noodzaak om met betrekking tot de digitale transformatie een ambitieuze aanpak te hanteren en waarin tevens gewezen wordt op de gevolgen van de Russische inval in Oekraïne.

Tijdens de behandeling van de ontwerpvoorstellen worden onder meer de volgende suggesties gedaan:

Voorstel I: Toegang tot digitale infrastructuur

- Voorgesteld wordt om in maatregel 4 een verwijzing op te nemen naar de noodzaak om vendor lock-in (afhankelijkheid van één aanbieder) te voorkomen, om ervoor te zorgen dat klanten gemakkelijk naar een andere aanbieder kunnen overstappen.
- Voorgesteld wordt om in maatregel 6 een verwijzing op te nemen naar de toegang tot helpdesks, ter ondersteuning van het recht van burgers op toegang tot digitale diensten.
- Voorgesteld wordt om in maatregel 4 een verwijzing op te nemen naar gigabit- en 5G-dekkingsdoelstellingen voor 2030.
- Voorgesteld wordt om in maatregel 6 een specifieke verwijzing op te nemen naar de toegang van burgers tot e-registers. De voorzitter wijst erop dat dit onder mobiliteit van gegevens valt.
- In de titel van dit voorstel moet worden verwezen naar “gelijke” toegang tot digitale infrastructuur.
- Voorgesteld wordt om in maatregel 4 ook te verwijzen naar verbetering van de markten vanuit het oogpunt van de consument.

- Voorts wordt voorgesteld een verwijzing naar het Europees Handvest van digitale rechten op te nemen, als logische stap na het voorstel van de Commissie voor een verklaring over digitale rechten, wat een interinstitutioneel document betreft. Dit is weliswaar niet uitdrukkelijk door de burgers aanbevolen, maar wordt als passend instrument beschouwd om de beoogde doelen te bereiken. Een burgervertegenwoordiger stelt in algemene zin dat toevoeging van maatregelen die bijdragen tot de verwezenlijking van de aanbevelingen welkom is.
- Er wordt op gewezen dat digitale infrastructuur naar haar aard niet volledig duurzaam is en dat het daarom niet volstaat om duurzaamheid als woord toe te voegen, maar dat dit punt verder uitgewerkt moet worden.
- Voorgesteld wordt om in maatregel 3 de zinsnede “digitale en elektrische infrastructuur beschikbaar stellen” te wijzigen in “de uitrol van digitale en elektrische infrastructuur bevorderen”.
- Voorgesteld wordt om in maatregel 4 de verwijzing naar “niet-democratische landen” te vervangen door “derde landen”, om de tekst neutraler te maken.
- Voorgesteld wordt om in maatregel 5 te verwijzen naar ouderen en in maatregel 6 een verwijzing op te nemen naar “toegankelijkheid” van essentiële openbare en particuliere diensten.
- Voorgesteld wordt om in maatregel 2 een verwijzing op te nemen naar “insulaire regio’s” of (bij wijze van compromis) naar het ruimere begrip “afgelegen en perifere regio’s”.

Voorstel II: Digitale vaardigheden om burgers te empoweren

- Voorgesteld wordt om in de titel van dit voorstel te verwijzen naar “digitale geletterdheid” vanwege het belang hiervan voor de bestrijding van desinformatie.
- Voorgesteld wordt om in maatregel 1 te verwijzen naar de gezonde ontwikkeling van kinderen en om in maatregel 3 te verwijzen naar “sociaal en economisch kwetsbare groepen”.
- Voorgesteld wordt om in maatregel 1 een zinsnede toe te voegen over de noodzaak om algoritmische gendervooroordelen en stereotyperingen te voorkomen, in de context van de digitale genderkloof. Deze toevoeging zou, als dit passender wordt geacht, ook elders in het document kunnen worden opgenomen.
- In maatregel 2 is een verwijzing naar “veilig en verantwoord” (Engels: “safe and responsible”) gebruik van internet wellicht passender dan “verstandig gebruik” (Engelse versie: “healthy use”). De voorzitter wijst erop dat in de Engelse aanbeveling wordt gesproken over “healthy use” (Nederlandse vertaling: “verstandig gebruik”).
- Voorgesteld wordt om in maatregel 5 niet te verwijzen naar “specifieke opleidingen organiseren”, maar naar “opleidingsinitiatieven ontwikkelen, gecoördineerd op EU-niveau” en opleiding van “extra digitale deskundigen”, aangezien dit in het kader van het beleidsprogramma “Traject naar het digitale decennium” een van de specifieke doelstellingen voor 2030 was. Er wordt ook voorgesteld om te verwijzen naar specifieke vaardigheden (AI, quantum), maar de leden zijn van mening dat de formulering alle noodzakelijke vaardigheden omvat en dat die ook aan verandering onderhevig kunnen zijn.

Voorstel III: Een veilige en betrouwbare digitale samenleving – cyberbeveiliging en desinformatie

- Voorgesteld wordt om in de algemene doelstelling van dit voorstel een verwijzing naar weerbaarheid bij crises op te nemen.
- Voorgesteld wordt om in maatregel 2 de zinsnede “zorgen voor soortgelijke sancties” in de lidstaten te schrappen (aangezien dit verder gaat dan juridisch mogelijk is) en om in maatregel 4 de verwijzing naar “algoritmen voor machinaal leren” te schrappen (te beperkt in deze context). De voorzitter wijst erop dat deze elementen afkomstig zijn uit de aanbevelingen, zodat overwogen moet worden om ze toch te behouden.
- Er wordt op gewezen dat volledige harmonisatie van nationale wetgevingen inzake cyberbeveiliging noodzakelijk is om cyberberrisico’s aan te pakken.

- Er wordt bezorgdheid geuit over het feit dat in maatregel 5 gesproken wordt over de financiering van digitale platforms om de betrouwbaarheid van traditionele media te beoordelen, omdat niet duidelijk is hoe de onpartijdigheid van dergelijke platforms kan worden gegarandeerd en waarom het nu juist de traditionele media zijn die aan een dergelijke beoordeling onderworpen zouden moeten worden. De voorzitter deelt mee dat de tekst zal worden herzien om aan deze bezwaren tegemoet te komen.
- Voorgesteld wordt om in maatregel 2 de zinsnede “lokale en regionale cyberbeveiligingscentra en -autoriteiten” aan te vullen met “nationale cyberbeveiligingscentra”.
- Voorgesteld wordt om in maatregel 4 te verwijzen naar richtsnoeren (zoals gedragscodes), omdat wetgeving niet de enige manier is om desinformatie te bestrijden.
- Voorgesteld wordt om in maatregel 5 de zinsnede “zonder enige vorm van censuur toe te passen” te wijzigen in “met volledige inachtneming van de beginselen van mediavrijheid”.
- Een burgervertegenwoordiger waarschuwt dat de tekst niet te veel mag afwijken van de aanbevelingen van de burgerpanels, met name wat betreft de aanbevelingen inzake digitaal onderwijs. De voorzitter merkt op dat enkele aanbevelingen zijn doorgespeeld naar de werkgroep Onderwijs en daar dus ook worden behandeld, maar belooft te zullen controleren of deze aanbevelingen daar ook daadwerkelijk zijn overgenomen en of de formulering van maatregel 2 zoals voorgesteld kan worden verbeterd.

Voorstel IV: Een veilige en betrouwbare digitale samenleving – gegevensbescherming

- Voorgesteld wordt om de woorden “snel” en “beknopte” (in maatregel 3, respectievelijk 4) te schrappen, aangezien snelheid niet altijd bevorderlijk is voor de duidelijkheid en doeltreffendheid en er sprake is van enige overlapping.
- Voorgesteld wordt ervoor te zorgen dat personen persoonsgegevens gemakkelijk van de ene aanbieder naar de andere kunnen overdragen en dit in een extra maatregel op te nemen. De voorzitter wijst erop dat dit reeds is geregeld.
- Voorgesteld wordt om in maatregel 6 de zinsnede “een certificeringssysteem op EU-niveau opzetten” met het oog op de naleving van de AVG te vervangen door de zinsnede “een certificeringssysteem bevorderen”, aangezien dit niet noodzakelijkerwijs op EU-niveau hoeft te gebeuren.
- Voorgesteld wordt om in maatregel 8 “ervoor zorgen dat” de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming en de nationale instanties deze sancties volledig toepassen, aldus te herschrijven dat de handhaving door dit orgaan wordt ondersteund.
- De vrees wordt uitgesproken dat het in maatregel 6 bedoelde certificeringssysteem een ernstige belemmering zou kunnen vormen voor de bedrijfsvoering van kmo’s en er wordt gesteld dat het precieze doel van maatregel 8 onduidelijk is en dat deze maatregel mogelijk in strijd zou kunnen zijn met bestaande gegevensbeschermingsregels. Met betrekking tot dit laatste punt wordt voorgesteld de juridische diensten te raadplegen over de verenigbaarheid van de maatregel met de bestaande regels in het kader van de AVG. Het opleggen van een verbod op gegevensverwerking, zoals neergelegd in maatregel 8, wordt geacht te ver te gaan, omdat een dergelijk verbod in de weg kan staan aan gegevensverwerking die essentieel is voor het voortbestaan van een onderneming. De voorzitter doet het voorstel om dit te ondervangen door te verwijzen naar “ongewenste” gegevensverwerking.

Voorstel V: Digitale innovatie om de economie te versterken

- Voorgesteld wordt om de algemene doelstelling te versterken door een verwijzing op te nemen naar de interne markt en duidelijker stelling te nemen tegen praktijken die grensoverschrijdende activiteiten belemmeren, zoals geoblocking.
- Voorgesteld wordt om in maatregel 6 de verwijzing naar onderzoek in die zin aan te vullen dat verwezen wordt naar baanbrekend, grensverleggend of fundamenteel onderzoek. Daarnaast

wordt voorgesteld om maatregel 8 aan te vullen door stelling te nemen tegen discriminerende of vertekende algoritmen.

- Voorts wordt voorgesteld om meer nadruk te leggen op de noodzaak van transparantie om een verantwoord gebruik van artificiële-intelligentiesystemen te waarborgen (meer bepaald in de maatregelen 3 en 8).
- Er wordt voorgesteld om de verwijzing in maatregel 1 naar het recht om offline te zijn te schrappen om op die manier de reikwijdte van de maatregel te verruimen, maar dit voorstel wordt afgewezen.
- Voorgesteld wordt om in maatregel 4 een verwijzing op te nemen naar “middelen” voor ergonomische uitrusting voor werknemers, en om in maatregel 8 een verwijzing op te nemen naar het voorkomen van “lock-in”-effecten.
- Voorgesteld wordt om duidelijker te verwijzen naar steunmechanismen voor kmo’s en startups. Ook wordt voorgesteld de maatregelen 2 en 3 aldus te herformuleren dat ze evenwichtiger worden, in die zin dat verwezen wordt naar de positieve aspecten van mobiliteit en artificiële intelligentie op de werkplek.
- Tot slot wordt voorgesteld de verwijzingen naar artificiële intelligentie te verruimen, in die zin dat niet alleen verwezen wordt naar AI op de werkplek.

4. Slotopmerkingen

De voorzitter bedankt alle leden van de werkgroep en het ondersteunend personeel voor hun inzet en de prettige samenwerking.